

3 Uusimaa

Taulukko 2. Avainluvut Uudellamaalla.

	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Viisi vuotta aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos viidessä vuodessa
Väkiluku	2022	1 733 033	1 714 741	1 655 624	1,1 %	4,7 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	syyskuu 2023	85 244	79 917	69 627	6,7 %	22,4 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	syyskuu 2023	7 118	6 742	6 617	5,6 %	7,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	syyskuu 2023	34 906	35 215	23 027	-0,9 %	51,6 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	syyskuu 2023	9,5	9,1	8,2	0,4 %-yks.	1,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	syyskuu 2023	17 596	33 433	20 263	-47,4 %	-13,2 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Uusimaa on Suomen suurin väestö- ja kasvukeskus ja merkittävin yhtenäinen työssäkäyntialue. Uusimaa arvoitiin Suomen Yrittäjien elinvoimabarometrissa vuoden 2023 Suomen elinvoimaisimmaksi maakunnaksi. Alue edustaa kolmannesta koko Suomen väestöstä ja työpaikoista sekä 40 prosenttia bruttokansantuotteesta. Väestörakenteeltaan alue on muuta maata nuorempaa, eli alle 40-vuotiaita työikäisiä on Uudellamaalla erityisen paljon. Myös korkeakoulutettujen osuus väestöstä on Suomen suurin. Suomen vieraskielisistä vajaa 60 prosenttia asuu Uudellamaalla.

Uudenmaan alue koostuu 26:sta väkiluvultaan ja elinkeinorakenteeltaan hyvin erilaisesta kunnasta. Uudellamaalla asuu 1,7 miljoonaa ihmistä, joista 665 000 asui Helsingissä, 306 000 Espoossa ja 243 000 Vantaalla. Uudenmaan väestöluvultaan pienimmät kunnat ovat Lapinjärvi (2 500 asukasta), Myrskylä (1 800 asukasta) ja Pukkila (1 800 asukasta). Osa läntisen ja itäisen rannikon kunnista on kaksikielisiä.

Uudenmaan väestö kasvaa Suomen sisäisen muuttoliikkeen, luonnollisen väestönlisäyksen ja maahanmuuton seurauksena. Maakunnan väestödynamiikassa maahanmuuton merkitys on selvästi suurin. Viime vuonna nettomaahanmuutto Uudellemaalle oli 16 000, lähes puolet koko Suomen nettomaahanmuutosta. Erityisesti pääkaupunkiseutu houkuttelee muuttajia maan rajojen ulkopuolelta.

Uudenmaan väestöennuste vuodelle 2040 on 1,9 miljoonaa asukasta. Vieraskielisten määrän ennustetaan lähes kaksinkertaistuvan vuoteen 2040 mennessä. Vieraskielisten väestöosuus kasvaa ennusteen mukaan Uudellamaalla nykyisestä 17 lähes 30 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä. Maakunnan väestönkasvun ennustetaan keskittyvän kuluvaan vuosikymmenen aikana kokonaisuudessaan Helsingin seutukuntaan.

Uudenmaan elinkeinorakenne on monipuolinen ja vahvasti erikoistunut osaamisintensiiviin palveluihin ja teollisuusaloihin. Kuitenkin maakunnan sisällä on selvästi alueellista erikoistumista. Uudenmaan työpaikoista noin 80 prosenttia on pääkaupunkiseudulla, jonne suuntautuu myös suurin pendelöintivirta. Pääkaupunkiseutu on erikoistunut vahvasti palvelualoille ja toimii informaatio- ja liike-elämän palveluiden keskittymänä. Alue on myös valtakunnallinen julkisen vallan keskittymä. Pääkaupunkiseudulta löytyy lisäksi esimerkiksi elektroniikka- ja sähköteollisuutta sekä elintarviketeollisuutta.

Pääkaupunkiseudulle ja KUUMA-seudulle on syntynyt myös koko maata palveleva logistiikkaklusteri. KUUMA-seudun erikoistumisprofiili on varsin monipuolinen painottuen sekä jalostus- että palvelualoihin. Myös rakennusala on vahvassa asemassa. Rakennusala on suuressa asemassa myös Itä- ja Länsi-Uudellamaalla. Länsi-Uusimaa on erikoistunut teollisuudessa metalli- ja öljytuotteiden jalostukseen ja valmistukseen. Itä-Uudellamaalla Porvoon Kilpilahti on Pohjoismaiden suurin öljynjalostuksen ja petrokemian teollisuuden keskittymä.

Uusimaa on kansainvälisen henkilöliikenteen saavutettavuuden ja logistiikan näkökulmasta erittäin vahvassa asemassa Suomen muihin maakuntiin verrattuna. Helsinki-Vantaan lentoasema tarjoaa hyvät kansainväliset lentoyhteydet sekä henkilö- että tavaraliikenteelle. Uudenmaan viisi satamaa mahdollistavat monipuolisen tavaraliikenteen ympäri maailmaa. Helsingin satama on yksi Euroopan vilkkaimmista henkilöliikenteen satamista ja Suomen johtava ulkomaankaupan yleissatama. Eri seutujen erikoistumisalat

yhdessä saavutettavuuden kanssa tekevät Uudestamaasta kilpailukykyisen ja houkuttelevan alueen yrityksille. Suomessa toimivasta ulkomaisesta yritystoiminnasta kaksi kolmasosaa onkin keskittynyt Uudellemaalle.

Niin Uudenmaan kuin koko Suomen talouskasvu on ollut pysähdyksissä kuluvana vuonna ja tunnelmia leimaa epävarmuus ja varovaisuus. Valtiovarainministeriö arvioi talouden olevan loppuvuoden taantumassa, kun hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta sekä investointeja. Teollisuus kärsii heikosta kansainvälisen talouden kysyntätilanteesta, ja rakentamiseen on iskenyt voimakkaasti kohonnut korkotasojen ja rakennuskustannusten nousu. Taantuma koettelee nyt erityisesti asuinrakentamista, joka kärsii pahiten korkojen noususta.

Elinkeinoelämän keskusliiton tuoreimman suhdannebarometrin mukaan suhdannetilannearviot ovat painuneet Uudellamaalla koronaviruksen tasolle ja näkymät synkentyneet kesästä. Suhdanteiden paranemista ennakoi vain kuusi prosenttia alueen vastaajista ja tilanteen heikkenemistä odotti 39 prosenttia yrityksistä. Uudenmaan suhdannekuva oli kuitenkin lievästi koko maan keskiarvoa parempi. Palvelualat kannattelivat yhä taloutta, mutta merkkejä hiipumisesta on alkanut näkyä. Kysynnän riittämättömyys oli yleisin tuotannon kasvun este 60 prosentin osuudella. Samaan aikaan osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat alkaneet helpottaa. Enää 14 prosenttia yrityksistä raportoi ongelmia työvoiman saatavuuden suhteen.

Valtiovarainministeriö ennustaa kotitalouksien ostovoiman kohentuvan inflaation hidastumisen ja palkankorotusten seurauksena ensi vuonna, minkä uskotaan lisäävän kulutusta ja vauhdittavan talouden kasvuun. Lisäksi korkojen nousun odotetaan kääntyvän laskusuuntaan ensi vuoden lopulla. Lisävauhtia kasvulle antavat vihreän siirtymän investoinnit. Kysynnän odotetaan piristyvän koko Suomessa ja laajemminkin euroalueella ensi vuonna. Yhtenä epävarmuustekijänä voidaan kuitenkin pitää Lähi-idän konfliktia, joka lisää epävarmuutta energiamarkkinoilla ja nostaa uudelleen huolta inflaation kiihtymisestä.

Elinkeinoelämän näkymät vaihtelevat Uudellamaalla alueellisesti ja toimialojen sisällä. Yhtenäistä alueasiantuntijoiden arvioissa oli selvästi kevättä synkemmät näkymät, mutta tunnelma oli odottava ja jopa varovaisen optimistinen tulevasta. Alueasiantuntijat uskoivat, etteivät pahimmat uhkakuvat työttömyyden, investointien ja talouden näkymien suhteen toteudu. Rakennusalan, etenkin asuinrakentamisen, näkymät olivat koko Uudellamaalla heikot, ja lomautusten sekä irtisanomisten arvioitiin lisääntyvän loppuvuodesta. Myös teollisuuden tilanne nähtiin heikkenevän.

Näkymien heikkenemisestä kertoo myös Uudenmaan TE-toimistoon ilmoitettujen muutosneuvottelujen määrän sekä vireille pantujen konkurssien selvä kasvu Uudellamaalla edellisvuoteen verrattuna. Yritykset ovat kuitenkin sisäistäneet haasteet osaavan työvoiman

saatavuudesta ja pyrkivät pitämään kiinni työntekijöistä entistä hanakammin. EK:n suhdannebarometri kuitenkin ennustaa työllisyyden heikkenevän rakentamisen ja teollisuuden taantumien myötä. Henkilökunnan määrän arvioitiin supistuneen hienoisesti heinä-syyskuun aikana ja ennakoita vähenevän hieman myös lähikuukausina.

Vielä alkuvuonna työttömyys laski Uudellamaalla, mutta huhtikuusta lähtien työttömyys on kääntynyt lievään nousuun. Tilastokeskuksen tietojen mukaan työttömyysaste on noussut vuoden takaisesta, mutta pysynyt edelleen maltillisena, vajaassa kahdeksassa prosentissa vuoden kolmannella neljänneksellä. Työllisyysaste on puolestaan laskenut 0,4 prosenttiyksikköä Uudellamaalla vuoden takaisesta tuotannon kasvun pysähtymisen seurauksena. Vuoden kolmannella neljänneksellä työllisyysaste oli 74,8 prosenttia. Työllisyyden laskun uskotaan jäävän kuitenkin vähäiseksi, ja työllisyyden odotetaan taas nousevan ja työttömyysasteen laskevan ensi vuonna. Palvelualojen työnantajien Paltan tuoreimman suhdannekatsauksen mukaan työvoimavaltaiset palvelualat kannattelevat työllisyyttä matalasuhdanteen yli, mikäli tämänhetkinen konsensus sen lyhytaikaisuudesta toteutuu.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Poikkeukselliset viime vuodet ja talouden nykytilan epävarmuus heijastuvat vahvasti yritysten näkymiin lähiajan suhdannekehityksestä. Heikkoja odotuksia selittävät osaltaan Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, heikko kansainvälinen talouden kysyntä, ennätysnopea korkojen nousu sekä jo toista vuotta korkealla pysyvä kustannustaso. Inflaation taittuminen ja ansioiden nousu ovat parantaneet reaalista ostovoimaa, mutta kuluttajien luottamus on pysynyt siitä huolimatta matalalla tasolla. Talouden suurimman veturin, yksityisen kulutuksen, arvioidaan kääntyvän loppuvuonna laskuun.

Tuoreessa Helsingin seudun kauppakamarin koordinoimassa Ennakointikamarin kyselyssä puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä oli pessimismin vallassa, rakentamisessa jopa reilu 80 prosenttia vastaajista piti vallitsevia tunnelmia pessimistisinä tai erittäin pessimistisinä. Myönteisimpiä suhdanneodotukset olivat palveluissa.

Syksyn Pk-yritysbarometrin mukaan Uudenmaan ELY-alueen pk-yrittäjien yleiset suhdanneodotukset olivat lähialueita ja koko maata hieman paremmalla tasolla. Talouden tilan ennakoitiin heikkenevän seuraavan vuoden aikana lievästi. Alueen pk-yritysten odotukset liikevaihdon kasvusta olivat nousussa, mutta epävarmuus vähensi investointeja. Tuotantokustannusten nousuodotukset olivat vähentyneet hieman viime vuoden syksyn huipustaan. Uudellamaalla pk-yrityksistä 22 prosenttia arvioi suhdanteiden paranevan seuraavien 12 kuukauden aikana ja 26 prosenttia uskoi niiden heikkenevän. Hieman yli puolet pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän samana.

Suhdannenäkymät Uudenmaan sisällä olivat kuitenkin jakautuneet. Pääkaupunkiseudun yrittäjien yleinen suhdannenäkymä oli hieman parempi kuin koko maassa keskimäärin. Helsingin ja Vantaan yrittäjien arviot henkilökunnan määrästä, liikevaihdon, innovaatioiden, tuotannon ja tuotteiden kehityksestä ylittivät koko maan tason. Espoossa innovaatioiden, tuotannon ja tuotteiden kehityksen osalta jäätin hieman koko maan arvosta. Pääkaupunkiseutua ympäröivällä Uudellamaalla puolestaan näkymät olivat koko maan keskiarvoa negatiivisemmat. Myös odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehitymisestä jäivät niukasti keskimääräisestä tasosta. Erityisen heikot odotukset olivat Hyvinkää-Riihimäen yrittäjillä.

Uudellamaalla tuotannon lievä lasku jatkui vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä. Teollisuudessa ja rakentamisessa tuotannon euromäärä väheni selvästikin, mutta joillakin palvelualoilla tuotannon määrä kasvoi edelleen. Rakennusteollisuuden syksyn suhdannekatsauksessa arvioitiin rakentamisen sukeluttavan tänä vuonna ennakoitua syvemmälle ja näkymien olevan poikkeuksellisen heikot. Isoin pudotus on asuntotuotannossa.

Alueasiantuntijat jakoivat lähitulevaisuuden synkät näkemykset rakennusallalla, etenkin talorakentamisessa, mutta myös muilla toimialoilla näkymät olivat heikentyneet. Rakennusalan matalasuhdanne näkyi asiantuntijoiden mukaan uusien tonttien kysynnän hiipumisena, yritysten varovaisuudessa investoida ja rekrytoida sekä jo sovittujen investointien ja rakentamisen aloittamisen lykkäämisena. Erityisesti KUUMA-seudulla rakennussektori on merkittävä ja seudun kasvu on nojannut merkittävästi asuntorakentamiseen, jonka arvioitiin nyt pysähtyneen. Myös Länsi-Uudellamaalla rakentaminen koettiin haasteeksi. Esimerkiksi Inkoossa ei ole onnistuttu rakentamaan paljon kaivattuja kohtuuhintaisia asuinkerrostaloja. Pääkaupunkiseudulla asuntoaloitusten määrässä nähtiin rajua laskua, vuodessa lähes 30 prosenttia.

Uudellamaalla yrityksillä oli paljon valmiita myymättömiä asuntoja, mikä heikentää investointihalukkuutta lähitulevaisuudessa. Rakennusteollisuus arvioi, että asuntojen tarjonta Suomessa puolittuu ensi vuonna. Tämä tulee osumaan voimakkaimmin pääkaupunkiseudulle nostaen asumisen hintaa ja heikentäen työvoiman saatavuutta. Myös korjausrakentamisen liikevaihdon kasvu on hidastunut viime vuoden alusta alkaen. Kustannusten nousun kiihtyminen ja rahoitushaasteiden lisääntymisen arvioidaan painavan yleensä tasaisesti kasvavan korjaamisen laskuun. Pääkaupunkiseudulla korjausrakentaminen on vetänyt vielä melko hyvin, mutta etäisyyden kasvaessa pääkaupunkiseudusta korjausrakentaminen väheni, sillä kiinteistöjen arvot eivät riitä korkeiden korkojen aikana vakuudeksi.

Vantaalla rakennusalan tilanne nähtiin huolestuttavana, mutta investointien osalta tilanne oli valoisa suhdanteeseen nähden. Etenkin Helsinki-Vantaan lentokentän ympäristön Aviapolis-alue, joka sijaitsee Kehä III:n keskipisteessä, nähtiin erinomaisena logistiikka-alan

toimijoille. Eaton rakentaa alueelle vauhdilla uutta tehoelektroniikkatehdasta ja Scania Suomi aloittaa uuden 24 miljoonan euron projektin maahantuonnin pääkonttorin ja pääkaupunkiseudun Scania-keskuksen pystyttämiseksi. Scanian tulon arvioitiin kiristävän kilpailua osaavasta työvoimasta logistiikan alalla.

EK:n suhdannebarometrin mukaan teollisuudessa sekä suhdannetilanne että -näkymät ovat heikentyneet kesästä. Teollisuusyritysten tuotanto on vähentynyt ja tulevien kuukausien aikana tuotannon odotetaan jatkavan vähentymistään.

Uudellemaalle on kuitenkin suunnitteilla mittavia vihreän siirtymän investointeja. EK:n listauksen mukaan vihreän siirtymän investointiaikeista (pl. tuulivoimahankkeet) sijoittuu Uudellemaalle 7,2 miljardia euroa. Näistä merkittävin on norjalaisen Blastr Green Steelin kaavailema neljän miljardin euron vihreän teräksen ja integroidun vedyn tuotantolaitos. Inkoon satama- ja teollisuusalueelle suunnitellun tehtaan tuotanto alkaisi 2027 lopulla ja tarjoaisi työpaikan 1 200 henkilölle. Toteutuessaan hankkeella olisi merkittäviä vaikutuksia koko Länsi-Uudellemaalle. Esiselvityksessä olevalta hankkeelta puuttuu kuitenkin vielä rahoitus eikä ilmoitettua valmistumisvuotta 2026 pidetä jo lupaprosessien vuoksi realistisena.

Myös pääkaupunkiseudulle on suunnitteilla vihreän siirtymän investointeja. Helsingissä Helen suunnittelee vetäytymisen rakentamista Vuosaareen. Fortum puolestaan on päättänyt 225 miljoonan investoinneistaan Espoo Clean Heat -ohjelman hankkeisiin vuosina 2023–2027 kohdistuen 170 miljoonaa vuosille 2023–2025. Vantaan energia puolestaan valmistele 70 miljoonan investointia sähköpolttoainelaitokseen.

Kirkkonummella oli tulevien investointien osalta vielä paljon epävarmuuksia, joskin investointien tämänhetkinen tilanne arvioitiin hyväksi. Esimerkiksi Prysmian Groupin kaapelitehtaan sadan miljoonan euron vihreän siirtymän investoinnin suurjännitemaa- ja merikaapeleiden tuotantokapasiteetin kasvattamiseksi uskottiin vaikuttavan myönteisesti kunnan työllisyyteen.

Itä-Uudellamaalla investointien osalta lähitulevaisuuden näkymät olivat jopa muuta Uutamaata paremmat. Porvoon Kilpilahden öljynjalostuksen ja petrokemian klusterin kehittyminen bio- ja kiertotalouskeskittymäksi on käynnissä ja alueelle on suunnitteilla noin miljardin euron vihreän talouden investointeja. Yksi näistä on Nesteen 300 miljoonan euron arvoinen uusiutuvan vedyn hanke, joka on esiselvitysvaiheessa. Porvoon jalostamolla on tehty myös lopullinen investointipäätös nesteytetyn jätemuovin jalostuskapasiteetin kasvattamisesta. Alueasiantuntijat olivat kuitenkin huolissaan, ettei Kilpilahteen saada riittävän järeitä sähkönsiirtolinjoja, jonka seurauksena osa investoinneista menisi sivu suun. Myös työvoiman saatavuus on asettanut haasteita Kilpilahdella.

Loviisassakin on käynnissä merkittävä investointi, kun lämmityselementtejä valmistava Loval Oy laajentaa tehdastaan tuplataen tuotantoalansa. Alueasiantuntijat arvioivat laajennuksen luovan satoja työpaikkatarpeita, joista hyötyvät myös naapurikunnat. Loviisan kaupungin talouden kannalta merkittävää oli myös Fortumin odotettu jatkolupahakemus Loviisan voimalaitokselle. Negatiivisena signaalina Loviisassa nähtiin keskustan liiketilojen tyhjentäminen ja palveluiden karkaaminen alueelta.

Teknolוגiateollisuuden alalla arvioitiin kysynnän heikentyneen ja tilauskertymien supistuneen kuluvana vuonna, mutta katsottiin, että tilauskannat olivat edelleen melko vahvat. Talven ennakoitiin olevan vaikea ja tuotantokantojen laskevan merkittävästi, mutta yritysten välillä nähtiin suuria eroja. Erityisesti rakennusosalalle tavaraa toimittaville yrityksille näkymät olivat heikot.

Palvelualat ovat pitäneet Suomen ja Uudenmaan talouden hitaassa kasvussa. Palta kuitenkin arvioi palvelualojen suhdanteen heikkenevän, mikä painaa koko talouden taantumaan. Uudenmaan palveluyritysten suhdannetilanne oli heinäkuussa matalalla tasolla, ja suhdannenäkymät olivat vajonneet edellisestä mittauksesta. Uudenmaan palveluyritysten suhdanneodotukset olivat kuitenkin hieman koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Kaupan nimellisen eli euromääräisen myynnin kasvu pysähtyi Helsingin seudulla vuoden 2023 toisella neljänneksellä verrattuna edellisvuoteen. Kun huomioon otetaan inflaation vaikutus, myynnin volyymi laski. Vähittäiskaupan osalta PAM arvioi uusmaalaisten ostovoiman olevan inflaation hidastumisesta huolimatta matalalla ja korkomenojen kasvun vähentävän entisestään kulutukseen käytettävää rahamäärää. Vaikka ruoan hinnan nousu on taittunut, on yleinen hintataso noussut, minkä seurauksena kuluttajat harkitsevat ostoksensa yhä tarkasti.

Matkailu on elpynyt Uudenmaalla, jossa välitön matkailutulo eli yritysten matkailijoilta saama liikevaihto oli 4,06 miljardia euroa vuonna 2022. Voimakkaan kasvun taustalla oli osittain Helsinki-Vantaan lentokentän ja Finnairin elpyminen. Lentomatkustajien määrä oli noussut selvästi sitten koronapandemian, mutta oli edelleen lähes kolmanneksen pienempi kuin vuonna 2019. Pääkaupunkiseudun palautuminen söi hieman muun Helsingin seutukunnan kuntien matkailutuloa. Myös Itä-Uudellamaalla Porvoo otti osansa matkailun elpymisestä. Uudellamaalla kirjattiin yhteensä 6,1 miljoonaa yöpymistä maksullisessa majoituksessa tammi-syyskuussa 2023. Määrä kasvoi 12 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Uudenmaan markkinaosuus koko maan rekisteröidyistä yöpymisistä kasvoi 1,3 prosenttiyksikköä.

Myös laivamatkustajien määrät kasvoivat edellisvuoteen verrattuna. Heinäkuussa Helsinkiin saapui 721 000 laivamatkustajaa, mikä on kuusi prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Helsingin sataman linjaliikenteessä kulki tammi-syyskuussa 6,9 miljoonaa matkustajaa, mikä on noin 15 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana aikana.

Vaikka laivamatkustus on säilynyt vilkkaana, näkyi Suomen talouden ajautuminen lievään taantumaan maan ulkomaankaupan pääsataman kautta kulkeneen rahtimäärän vähene misenä. Tammi-syyskuussa Helsingin sataman kautta kulki kokonaistavaraliikennettä 10,4 miljoonaa tonnia, mikä on 9,1 prosenttia vähemmän kuin edellisen, rahtiennätykseen yltäneen vuoden vastaavana aikana. Siitä tuontia oli 4,7 miljoonaa tonnia (-13,4 %) ja vientiä 5,4 miljoonaa tonnia (-8,8 %).

Etlan ennusteen mukaan loppuvuonna koko maan vientimäärä jää edellisvuotista pienemmäksi maailmantalouden heikon kehityksen seurauksena, mutta kääntyy ensi vuonna noin neljän prosentin kasvuun. Tavaratuonnin arvioidaan vähenevän peräti kahdeksan prosenttia tänä vuonna, mutta kasvavan ensi vuonna runsaat kuusi prosenttia.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Talouden taantuma ja heikot suhdannenäkymät eivät ole toistaiseksi tarttuneet työmarkkinoille ja työllisyyskehitys on jatkunut Uudellamaalla odotuksia parempana. Kaikkien päätoimialojen työllisyysnäkymät ovat kuitenkin heikentyneet.

Helsingin seudun kauppakamarin mukaan vajaa 40 prosenttia Helsingin seudun yrityksistä arvioi, että vaikea suhdannetilanne vaikuttaa ainakin jonkin verran henkilöstönäkymiin seuraavan kuuden kuukauden aikana. Yhä suurempi osa Uudenmaan yrityksistä arvioi liikevaihtonsa supistuvan seuraavan puolen vuoden aikana, minkä seurauksena työllisyyden odotetaan hiipuvan ja työttömyyden sekä lomautusten kasvavan lähikuukausina.

Työttömyys onkin ollut maltillisessa kasvussa keväästä lähtien. Erityisesti lomautettujen määrä on noussut. Syyskuussa työttömien kokonaismäärä nousi Uudellamaalla 6,7 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna kasvun ollessa koko maassa hieman suurempaa. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Uudellamaalla syyskuun lopussa 9,5 prosenttia, mikä vastaa koko Suomen tasoa. Uutena piirteenä Uudellamaalla nähdään työttömyyden alueellisten erojen kasvu. Esimerkiksi Itä-Uudellamaalla työttömien työnhakijoiden määrä laski vertailuajankohtana. Työttömyyden kasvusta huolimatta, työllisyys on pysynyt hyvällä tasolla Uudellamaalla, pääasiassa ikääntyvien työllisyyden kasvun ja osa-aikatoiden lisääntymisen ansiosta. Kasvun kuitenkin odotetaan pysähtyvän vuonna 2024.

Uudellamaalla erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on jäänyt korkealle tasolle, vaikkakin suunta on ollut laskeva kuluvana vuonna. Syyskuussa lähes 41 prosenttia työttömistä oli ollut työnhakijoina yli vuoden, mikä vaikuttaa heidän työllistymismahdollisuuksiinsa edelleen. Työ- ja elinkeinoministeriön Työmarkkinaennusteen mukaan pitkäaikaistyöttömyyden ennustetaan kääntyvän kasvuun lähitulevaisuudessa

Työvoiman kysynnässä on ollut selvää laskua viimeisten kuukausien aikana. Avoimien työpaikkojen määrä on pudonnut viime vuoden huippulukemista, ja lasku on ollut Uudellamaalla kaikista maakunnista voimakkainta. Uudellamaalla julkiseen työnvälitykseen ilmoitettiin syyskuussa lähes puolet (47,4 %) vähemmän uusia avoimia työpaikkoja vuoden takaiseen verrattuna. Uudenmaan sisällä esiintyi alueellisia eroja, sillä avoimien työpaikkojen määrä väheni selvästi eniten Helsingin seutukunnassa, kun taas Porvoon seutukunnassa avoimien työpaikkojen määrä kasvoi viime vuoteen verrattuna.

Toimialakohtainen vaihtelu työvoiman kysynnän muutoksessa on merkittävä ja suurinta kysynnän lasku on ollut asiantuntijatehtävissä ja rakentamisen saralla. Tämä korreloi myös muutosneuvottelujen osalta, jossa tuki- ja hallintopalvelut sekä rakennusala korostuivat. Myös tukku- ja vähittäiskaupan sekä teollisuuden aloilla on ollut runsaasti muutosneuvotteluja. Rakentaminen korostui myös vireille pantujen konkurssien määrissä. Rakennusliitto arvioi, että pahin on vielä edessä. Rakennuslalla ja etenkin asuntorakentamisessa lähitulevaisuuden näkymät ovat heikot ja työvoiman kysynnässä on odotettavissa laskua edelleen.

Rakennusalan työttömyys on kuitenkin kasvanut odotettua maltillisemmin Uudellamaalla, mitä selittää ulkomaalaisten suuri osuus työvoimasta. Työtä vaille jääneitä rakentajia on lähtenyt maasta, mikä voi toisaalta aiheuttaa pullonkauloja työvoiman saatavuuteen, kun suhdanne taas paranee. Rakennusalan vaikeuksien heijastevaikutuksia muille aloille ei ole nähty vielä merkittävästi, mutta orastavia merkkejä on nähtävissä. Esimerkiksi Tilastokeskus arvioi avoimien työpaikkojen määrän vähentyneen selvästi teollisuuden toimialoilla sekä kaupan, kuljetuksen ja varastoinnin toimialaryhmissä vuoden 2023 toisella neljänneksellä.

Teknologiateollisuudessa suhdannetilanne säilyi pitkään talouden yleisnäkyviä paremmalla tolalla. Nyt tilanne on kuitenkin heikentynyt ja kovin nousu henkilöstömäärässä näyttäisi jääneen toistaiseksi taakse. Talouden suhdanteen nähtiin ainakin väliaikaisesti helpottavan työvoimapulaa myös perinteisesti osaajapulasta kärsivällä ohjelmisto- ja tietotekniikka-alalla. Teknologiateollisuuden yrityksissä yritetään pitää kiinni osaavasta työvoimasta, mutta yt-neuvottelujen odotetaan lisääntyvän loppuvuonna.

Sosiaali- ja terveys- sekä kasvatusalalla kysynnän ennustetaan kasvavan väestön ikääntymisen ja siihen liittyvän palvelutarpeen kasvun sekä työvoiman eläköitymisen seurauksena lähivuosina. Työvoiman tarve kasvaa etenkin pääkaupunkiseudulla, joka kärsii jo tällä

hetkellä eniten työvoimapulasta. Alueasiantuntijat pelkäävät kohtaanto-ongelman pahe-
nevan entisestään Uudellamaalla hallituksen kaavailemien toimien seurauksena. Asumis-
tuen leikkaukset ja asumisen kallistuminen sekä suojaosiin ja soviteltuun päivärahaan
osuvat etuusleikkaukset vaikeuttavat edelleen matalapalkka-alan työntekijöiden houkut-
televuutta erityisesti pääkaupunkiseudulla.

PAM ennakoi hallituksen toimien vaikeuttavan työvoiman saatavuutta myös yksityi-
sillä palvelualoilla Uudellamaalla ja usko työvoiman toimialasiirtymien lisääntyvän. Pal-
velualoilla on odotettavissa vähennyksiä henkilökuntaan, sillä myyntihinnat eivät ole
pysyneet kustannusten nousun perässä, minkä seurauksena kannattavuus alalla on
heikentynyt.

Suhdannetilanteen heikkeneminen on näkynyt Uudellamaalla etenkin uusien työpaikko-
jen määrän laskuna, ja työnantajat tuntuvat pitävän toistaiseksi vahvasti kiinni nykyisistä
työntekijöistään. Syksyn 2023 Pk-yritysbarometrissa yritykset arvioivat henkilöstömäärän
pysyvän ennallaan vuoden päästä Uudellamaalla, pääkaupunkiseudulla henkilöstömää-
rien odotettiin jopa hieman kasvavan. Vaikuttaakin siltä, että yritykset ovat sisäistäneet
työvoiman saatavuuden haasteet, sillä osaavan työvoiman ja ammattityövoiman puute on
perinteisesti nähty Uudenmaan elinkeinoelämän kasvun hidasteena.

Helsingin seudun kauppakamarin jäsenkyselyn vastaajista vajaa puolet kertoi työvoiman
saatavuuden rajoittavan yrityksen kasvua jonkin verran tai paljon. Työ- ja elinkeinoministe-
riön sekä Tilastokeskuksen selvityksen mukaan 51 prosenttia työnantajista Uudellamaalla
ilmoitti kokeneensa ongelmia työntekijöiden löytämisessä vuoden 2023 toisella neljän-
neksellä, mikä on prosenttiyksikön vähemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Toisaalta työvoimapulaa ei enää lokakuussa nähty EK:n suhdannebarometrin mukaan suu-
rimpana yritysten kasvun esteenä. Suhdanteiden heikkenemisen myötä Uttamaata pit-
kään vaivannut krooninen työvoimapula tietyillä aloilla onkin hieman helpottanut, mutta
yleisesti työvoiman saatavuuden ei ennakoida helpottavan.

Kehityssuuntia koskevat arviot

Uusimaa	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä	-	-	-
Työvoiman saatavuus	0	+	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			
Helsingin seutukunta Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa, Vihti	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä	-	-	-
Työvoiman saatavuus	0	0	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			
Porvoon seutukunta Askola, Myrskylä, Porvoo, Pukkila	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	+	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			